

POSTANOWIENIE

Dnia 19 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania M. M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Rybniku
z udziałem zainteresowanego A. J.
o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 19 czerwca 2024 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z dnia 28 września 2022 r., sygn. akt III AUa 108/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od M. M. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Rybniku kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) wraz z odsetkami z art. 98 § 1¹ kpc tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach wyrokiem z dnia 28 września 2022 r., III AUa 108/21 oddalił apelację wnioskodawcy od wyroku z dnia 1 grudnia 2020 r., IV U 271/20 Sądu Okręgowego w Częstochowie oddalającego odwołanie M. M. od decyzji z dnia 8 stycznia 2020 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Rybniku stwierdzającej że w okresie

od 1 marca 2006 r. do 30 czerwca 2006 r. nie podlegał on obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu jako osoba wykonująca pracę nakładczą u płatnika składek A. J..

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku wnioskodawca zarzucił naruszenie: 1. art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 300 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym przed zmianą dokonaną ustawą z dnia 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (Dz.U. z 2011 r. Nr 232, poz.1378) w zw. z art. 59 § 1 pkt 9 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa; 2. art. 83 k.c. w związku z art. 300 k.p.; 3. art. 386 § 4 k.p.c.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego przejawiającego się w konieczności udzielenia jednoznacznej wykładni przepisów prawa w zakresie dopuszczalności prowadzenia przez organ rentowy postępowania oraz podjęcie decyzji o podleganiu lub nie podleganiu ubezpieczeniom społecznym, po upływie okresu przedawnienia, a więc po upływie 10 lat od wymagalności ostatniej składki na to ubezpieczenie.

Ponadto skarżący wskazał, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona albowiem Sąd Apelacyjny ocenił zarzut naruszenia art. 24 ust. 4 ustawy systemowej w związku z art. 59 § 1 pkt 9 ustawy Ordynacja podatkowa przyjmując, że możliwe jest ustalanie podlegania lub niepodlegania ubezpieczeniom społecznym pomimo tego, że zobowiązania z tytułu składek wygasły przed wydaniem przez Organ rentowy decyzji z dnia 8 stycznia 2020 r.

Mając powyższe na uwadze skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Katowicach w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu sądowi w innym składzie, a w przypadku stwierdzenia ku temu podstaw - o uchylenie w całości również zaskarżonego orzeczenia Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 1 grudnia 2020 r., ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i rozstrzygnięcie sprawy co do istoty, stosownie do treści art. 398¹⁶ k.p.c., o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, a także o zasądzenie od organu na rzecz skarżącego kosztów

postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz o rozpoznanie sprawy również pod nieobecność pełnomocnika skarżącego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie, w razie rozpoznania skargi kasacyjnej o jej oddalenie oraz w obu powyższych przypadkach o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej, jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. wówczas, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, bądź istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, czy też zachodzi nieważność postępowania lub gdy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarżący powołał się na istnienie zagadnienia prawnego wymagającego rozstrzygnięcia oraz na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej.

W przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, oznacza to w praktyce, iż zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie:

- 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu

Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571),

2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179),

3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i

4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości.

Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Odnosząc się z kolei do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., należy zauważyć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika ona zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 3984 k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20 poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004

nr 6, poz. 100; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616).

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że ujęte w skardze kasacyjnej przesłanki przedsądu wzajemnie się wykluczają. Nie można bowiem twierdzić, iż skarga jest oczywiście uzasadniona (co ma miejsce wówczas, gdy stwierdzone naruszenia prawa są widoczne na pierwszy rzut oka, bez pogłębionej analizy prawnej) i że jednocześnie w sprawie występują poważne wątpliwości prawne, które wymagają zaangażowania Sądu Najwyższego w dokonanie pogłębionej interpretacji niejasnych przepisów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). To, co ma świadczyć o oczywistej zasadności skargi, nie może być jednocześnie ujmowane jako podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i k.p.c., gdyż jeżeli występuje istotne zagadnienie prawne albo poważny problem świadczący o potrzebie wykładni przepisu, to nie można jednocześnie twierdzić, że z tych samych przyczyn skarga jest oczywiście uzasadniona, jako że twierdzenie o oczywistej zasadności skargi pozostaje wówczas w kolizji z problemami prawnymi warunkującymi pierwszą i drugą podstawę przedsądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2012 r., I UK 118/12, LEX nr 1675225). Zatem nie do pogodzenia z oczywistą zasadnością skargi jest formułowanie w niej zagadnień prawnych, wymagających rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy, a także wskazywanie na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 2011 r., II UK 24/11, LEX nr 1365662).

Po drugie formułując zagadnienie prawne skarżący nie przywołał żadnego przepisu prawnego, z którym wiąże konieczność rozstrzygnięcia zagadnienia, ani też nie zawarł pogłębionej argumentacji jurydycznej.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej skarżący podnosi naruszenie przez Sąd drugiej instancji art. 24 ust. 4 ustawy systemowej w związku z art. 59 § 1 pkt 9 ustawy Ordynacja podatkowej poprzez przyjęcie, że możliwe jest ustalanie podlegania lub niepodlegania ubezpieczeniom społecznym pomimo tego, że

zobowiązania z tytułu składek wygasły przed wydaniem przez organ rentowy decyzji z dnia 8 stycznia 2020 r.

Takich naruszeń Sąd Najwyższy przy analizie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie dostrzegł. Skarżący nie wykazał kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów przez Sąd drugiej instancji, nie przedstawił żadnego wyводу prawnego wyjaśniającego, w czym wyraża się owa oczywistość ani argumentów na poparcie tego twierdzenia. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zatem przekonującej argumentacji polemicznej, w której wykazano by istnienie przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Na marginesie należy wskazać, że Sąd Apelacyjny w przekonujący sposób wyjaśnił przyczyny dla których istnieje możliwość wydania decyzji w przedmiocie niepodlegania ubezpieczeniom społecznym na podstawie zawartej umowy o pracę nakładczą w sytuacji przedawnienia ewentualnych nieuiszczonych należności składkowych związanych z prowadzoną pozarolniczą działalnością gospodarczą.

Nie znajdując podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji. O kosztach orzeczono w oparciu o art. 98 § 1 i § 1¹ k.p.c.

[SOP]

[ał]